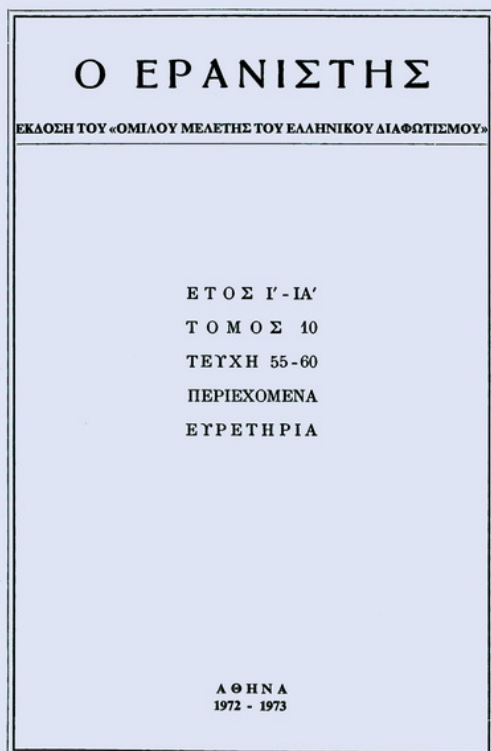

The Gleaner

Vol 10 (1973)

Οι μεταφράσεις του Καρασούτσα

Π. Δ. Μαστροδημήτρης

doi: [10.12681/er.9581](https://doi.org/10.12681/er.9581)

Copyright © 2016, Π. Δ. Μαστροδημήτρης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Μαστροδημήτρης Π. Δ. (2016). Οι μεταφράσεις του Καρασούτσα. *The Gleaner*, 10, 130–141.
<https://doi.org/10.12681/er.9581>

ΟΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΡΑΣΟΥΤΣΑ

Ὁ Ἰωάννης Δ. Καρασούτσας (1824-1873) εἶναι γνωστός, βέβαια, ὡς ποιητής¹. Ποιητής λυρικός. Ὁ μελωδικὸς καὶ εὐαίσθητος, ὁ τρυφερός ποιητής τῶν «Ἑωθινῶν Μελωδιῶν» (1846) καὶ τῆς «Βαρβίτου» (1860). Ἡ «μουσικὴ» τῶν στίχων τοῦ Καρασούτσα χαρακτηρίσθηκε κλασικόμορφη καὶ εὐγενική· ἡ ὅλη συμβολή του, μὲ τὴν ἐξαιρετικὴ ποιότητά της, θεωρήθηκε ἕνα σημαντικὸ στοιχεῖο γιὰ τὴν στερεότητα τῆς ἀθηναϊκῆς σχολῆς². Ἐδῶ προβάλλεται ἡ μεταφραστικὴ ιδιότητα τοῦ Καρασούτσα.

*

* *

Ἐπαγγελματικά, καθὼς μᾶς πληροφοροῦν οἱ βιογράφοι του, ὁ Καρασούτσας ἐργάσθηκε, ἀρχικὰ στὸ Ναύπλιο καὶ ἔπειτα στὴν Ἀθήνα,

1. Ἡ γύρω ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Καρασούτσα βιβλιογραφία περιορίζεται σὲ ὅσα ἔγραψαν οἱ: Ἀγγελος Στ. Βλάχος, *Περὶ Ἰωάννου Καρασούτσα καὶ τῶν ποιήσεων αὐτοῦ. Λόγος ἀπαγγελθείς ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Παρνασσῷ τῇ 19 Ἀπριλίου 1874*, ἐν Ἀθήναις, τύποις Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων, 1874 (=Ὁ ἴδιος, Ἀνάλεκτα, τόμ. Β', ἐν Ἀθήναις 1901, σσ. 56-82).—Π. Ματαράγκας, *Παρνασσός, ἥτοι ἀπάνθισμα τῶν ἐκλεκτοτέρων ποιημάτων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος*, ἐν Ἀθήναις 1880, σσ. 363-404 [σσ. 363-364 : Περὶ Καρασούτσα, σσ. 364-404: ἐπιλογὴ ποιημάτων του].—Κλέων Παράσχος, *Ἕνας παραγνωρισμένος ποιητής: Ἰωάννης Καρασούτσας (1824-1873)*, «Νέα Ἑστία», ἔτος Ε' - 1931, σσ. 1238-1248 (=Ὁ ἴδιος, *Δέκα Ἑλληνες Λυρικοί*, β' ἔκδοσις, ἐκδ. οἶκος Γ. Φέξη, Ἀθήνα

1962, σσ. 22-40). Γιὰ τὸν Καρασούτσα βλ. ἐπίσης: *Esquisses de la littérature grecque moderne*, «Le Spectateur de l'Orient», τεύχος 60, 10/22 Φεβρουαρίου 1856, σ. 402 [τὸ ἄρθρο, μὲ ὑπογραφή Α. (καὶ ἀπὸ κάτω Μ. Renieri) εἶναι συνέχεια ἀπὸ τὰ τεύχη 46, 47 καὶ 56 τοῦ 1855]. - Κ. Θ. Δημαρᾶ, *Ποιηταὶ τοῦ 19' αἰῶνα*, «Βασικὴ Βιβλιοθήκη», ἀριθ. 12, «Ἀετός», Ἀθήναι 1959, passim τῆς Εἰσαγωγῆς [σσ. 158-230: Ἐπιλογὴ ἀπὸ τὸ ποιητικὸ ἔργο του]. - Τοῦ ἴδιου, *Ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας ἀπὸ τῆς ρίζης ὡς τὴν ἐποχὴ μας*. Πέμπτη ἔκδοσις, Ἰκαρος, [Ἀθήνα] 1972, σσ. 302-303 καὶ passim. - Μιχ. Κ. Πετρόχειλου, *Καθαρολόγοι ποιητές: Ἰωάν. Καρασούτσας*, ἐφημ. «Ἡ Βραδυνή», τῆς 1.7.1959, σ. 5.

2. Βλ. Κ. Θ. Δημαρᾶ, *Ποιηταὶ τοῦ 19' αἰῶνα*, σ. 13 καὶ 35, ἀντίστοιχα.

τῇ Χαλκίδᾳ καὶ τὸν Πειραιᾶ, ὡς καθηγητῆς τῆς γαλλικῆς γλώσσας. Πρέπει νὰ ῥῆξερε λοιπὸν καλὰ γαλλικά.

Ὡς καθηγητῆς τοῦ Β' Γυμνασίου Ναυπλίου, ὁ Καρασούτσας ἐκδίδει μιὰ γαλλικὴ γραμματικὴ («Γραμματικὴ τῆς γαλλικῆς γλώσσας συνταχθεῖσα εἰς χρῆσιν τῶν σχολείων τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Ἰωάννου Καρασούτσα, καθηγητοῦ παρὰ τῷ Β. γυμνασίῳ Ναυπλίας. Ἐν Ἀθήναις, 1852»)³, τὴν ὁποία θὰ ἐπανεκδώσῃ —βελτιωμένη— τέσσερα χρόνια ἀργότερα ὡς καθηγητῆς τοῦ Β' Γυμνασίου Ἀθηνῶν («Γραμματικὴ τῆς Γαλλικῆς Γλώσσας συνταχθεῖσα εἰς χρῆσιν τῶν γυμνασίων καὶ σχολείων τῆς Ἑλλάδος. Ὑπὸ Ἰωάννου Καρασούτσα Καθηγητοῦ τοῦ β' γυμνασίου Ἀθηνῶν. Ἐκδόσεις δευτέρα. Ἀναθεωρηθεῖσα καὶ ἐπανεξεθεῖσα διὰ πολλῶν καὶ ἀξιολόγων προσθηκῶν. Ἐν Ἀθήναις, 1856»)⁴. Ἡ ἴδια γραμματικὴ κυκλοφόρησε καὶ σὲ τρίτῃ ἐκδόσει, ὡς ἐγκεκριμένο, αὐτὴ τῇ φορᾷ, ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση διδακτικὸ ἐγχειρίδιον («Γραμματικὴ τῆς γαλλικῆς γλώσσας συνταχθεῖσα πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων καὶ σχολείων τῆς Ἑλλάδος, Κατ' ἐγκρίσιν τῆς Κυβερνήσεως ὑπὸ Ἰωάννου Καρασούτσα καθηγητοῦ τοῦ Β' γυμνασίου Ἀθηνῶν. Ἐκδόσεις τρίτη Ἀναθεωρηθεῖσα καὶ ἐπανεξεθεῖσα. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ.Κ. Βλαστοῦ, 1859»)⁵, καὶ ἔκτοτε —ὡς ἐγκεκριμένο πάντοτε διδακτικὸ ἐγχειρίδιον— γνώρισε καὶ ἄλλες ἐκδόσεις: τετάρτη (1861)⁶ καὶ πέμπτη («...Κατ' ἐγκρίσιν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως...», 1865»)⁷.

Στὸν ἴδιον κύκλον ἐπιδόσεων τοῦ Καρασούτσα ἀνήκει καὶ μιὰ γαλλικὴ χρηστομάθεια, ποὺ θεράπευε, φαίνεται, διδακτικὰς ἀνάγκας τοῦ «συγγραφέα» τῆς. Τὸ διδακτικὸ αὐτὸ ἐγχειρίδιον ἐκδόθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἀθήνα τὸ ἔτος 1855 («Χρηστομάθεια Γαλλικὴ ἥτοι συλ-

3. Βλ. Δημητρίου Σ. Γκίνη - Βαλερίου Γ. Μέξα, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863*, τόμ. Β' (Πραγματεῖα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τόμ. 11ος), ἐν Ἀθήναις 1941, σ. 332, ἀριθ. *5652.

4. Βλ. Γκίνη - Μέξα, ὁ. π., τόμ. Γ', ἐν Ἀθήναις 1957, σ. 4, ἀριθ. 6879 καὶ σ. 555, ἀριθ. *6879.

5. Βλ. Γκίνη - Μέξα, ὁ. π., σσ. 129-130, ἀριθ. *7816.

6. Βλ. Βασ. Σαμπανόπουλου, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800 - 1863. Προσθήκες*, «Ὁ Ἑρμιστῆς», τόμ. 5 (1967), σ. 48, ἀριθ. *Α640.

7. Σχετικὸ εἶναι καὶ τὸ δημοσίευμα τοῦ Καρασούτσα: *Ἐν μάθημα πρὸς τὸν καθηγητὴν Πατρὸν Γ. Λούκαν ἢ ἀνάλυσις τῆς γαλλικῆς του γραμματικῆς*, Ἀθῆναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Χ.Ν. Φιλαδελφείως, 1857 (βλ. Γκίνη - Μέξα, ὁ. π., σ. 47, ἀριθ. *7192).

λογή τεμαχίων καὶ ὁλοσχερῶν ἔργων ἐκ τῶν ἀρίστων λογογράφων καὶ ποιητῶν τῆς Γαλλίας παλαιῶν τε καὶ νεωτέρων Μετὰ σημειώσεων ἐξηγητικῶν τοῦ κειμένου ὑπὸ τοῦ Ι. Καρασούτσα Καθηγητοῦ Β' ἐν Ἀθήναις Γυμνασίου. Ἐν Ἀθήναις, 1855»⁸. Τὸ ἴδιο βιβλίον γνώρισε καὶ δεύτερη ἐκδοσις ὕστερα ἀπὸ τέσσερα χρόνια⁹.

Τέλος, στὰ ἀνωτέρω διδακτικὰ βιβλία τοῦ Καρασούτσα ἐντάσσεται καὶ ἓνα «Λεξικὸν τῶν Συνωνύμων τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης. Πρὸς χρῆσιν τῶν Σχολείων καὶ Γυμνασίων. Ἐν Ἀθήναις, 1865».

*
* *

Ἐπόμενο ἦταν ὁ Καρασούτσας νὰ ἀξιοποιήσῃ καὶ ποιητικὰ —καὶ γενικότερα λογοτεχνικά— τὴ γλωσσομάθειά του. Πραγματικά, ἔγραψε καὶ πρωτότυπα γαλλικὰ ποιήματα, τὰ ὁποῖα ἐνσωμάτωσε στὶς γνωστὲς ἐλληνικὲς ποιητικὲς συλλογές του¹⁰. Τὰ ποιήματα αὐτὰ εἶναι τὰ ἐξῆς: «Sur la mort de Chateaubriand» (καὶ «Élégie sur la mort de Chateaubriand»)¹¹, «Le distributeur d'un Journal Français d'Athènes à ses Abonnés»¹², «Le Peuple - Brute et ses défenseurs» (ἢ «La Turquie et ses défenseurs»)¹³ καὶ «A Musuros»¹⁴.

Ἀλλὰ ὁ ποιητὴς τῆς «Βαρβίτου» ἄφησε σημαντικότερο μεταφραστικὸ ἔργο, γιὰ τὸ ὁποῖο ἐλάχιστα πράγματα γνωρίζομε.

Ἀπὸ τὰ γαλλικὰ μετέφρασε τὸ γνωστὸ μυθιστόρημα τοῦ Victor Hugo «Notre - Dame de Paris». Ἡ μετάφρασις αὐτὴ πρωτοδημοσιεύθηκε στὰ 1867 σὲ δύο τόμους («Ἡ Παναγία τῶν Παρισίων. Μυθιστορία Βίκτωρος Οὕγου μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Ι. Καρασούτσα [sic]. Τόμος Α' (-Β'), ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 1867», σχῆμα 80, σσ. 311 καὶ 259, ἀντίστοιχα) καὶ ἔκτοτε γνώρισε πολλὰς ἐπανεκδόσεις. Σημειῶνω ἐδῶ ὅσες μπό-

8. Βλ. Γκίνη - Μέξα, ὁ. π., τόμ. Β', σ. 459, ἀριθ. *6583.

9. Βλ. Γκίνη - Μέξα, ὁ. π., τόμ. Γ', σσ. 167-168, ἀριθ. *8093.

10. Βλ. Ἀπάνθισμα Ποιητικὸν Ἰωάννου Καρασούτσα [sic]. Μέρος πρῶτον. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Νικολάου Ἀγγελίδου, 1849, σσ. 75-91 καί: Ἡ βάρβιτος Ἰωάννου Καρασούτσα ἦτοι συλλογὴ τῶν λυρικῶν αὐτοῦ ποιημάτων. Ἀθήναι,

τύποις Π. Σούτσα καὶ Α. Κτενᾶ, 1860, σσ. 188-195.

11. Ὁ. π., σσ. 77-82 καὶ 188-191, ἀντίστοιχα.

12. Ὁ. π., σσ. 192 καὶ 83-84, ἀντίστοιχα.

13. Ὁ. π., σσ. 85-89 καὶ 193-195, ἀντίστοιχα.

14. Ἀπάνθισμα Ποιητικόν, σσ. 90-91.

ρεσα νὰ ἐλέγξω ἀπὸ αὐτοψία: «Βίκτωρος Οὐγκώ, Ἡ Παναγία τῶν Παρισίων. Μετάφρασις Ι. Καρασούτσα. Μετὰ 55 εἰκόνων. Ἐν Ἀθῆναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Ἑστίας, 1892 [Ἐκδόσεις Ἑστίας]» (σχῆμα μέγα 8^ο, σσ. 226). καί, μὲ τὸν ἴδιο (ἢ περίπου τὸν ἴδιο) τίτλο: Ἀθῆναι 1894 (σχ. 8^ο, τόμος 1 (-2)) —, Ἀθῆναι, ἄ. ἔ. [= 1911], σχ. 8^ο —, Ἀθῆναι, ἄ. ἔ. [= 1924] (ἐκδοση εἰκονογραφημένη, τόμ. 1 - 2 - 3, σχ. 8^ο)¹⁵. Ἡ ἐν λόγῳ μετάφραση χαρακτηρίσθηκε ὡς θαυμάσια — ἢ πολὺ καλὴ — καὶ θεωρήθηκε ὡς μία ἀπὸ τὶς καλύτερες καθαρευουσιάνικες μεταφράσεις¹⁶. Ὡστόσο, σὲ ὁποιαδήποτε κρίση μας γιὰ τὴν μετάφραση τῆς «Παναγίας τῶν Παρισίων», δὲν μποροῦμε νὰ ἀγνοήσουμε τὸ γεγονός ὅτι ὁ Καρασούτσας ἐργάσθηκε σύγχρονα μὲ τὸν Ἰ. Σκυλίτση (1819 - 1890) καὶ ὅτι ἡ φήμη τοῦ δευτέρου, ὡς μεταφραστῆ, εὐνοήθηκε περισσότερο, ἐπειδὴ συνδέθηκε μὲ τὴν δημοτικότητα πού εἶχαν οἱ «Ἀθλοιοι» στὴν ἐποχὴ τους¹⁷. Ἀς σημειωθῇ ἐδῶ ὅτι ὁ Καρασούτσας ἀφιέρωσε στὸν Β. Οὐγκώ καὶ ποίημα μὲ τὸν τίτλο «Ἀσπασμὸς πρὸς τὸν ποιητὴν Βίκτωρα Οὐγόν»¹⁸.

15. Γιὰ τὶς ἐπανεκδόσεις αὐτὲς βλ. τοὺς ἀριθμοὺς τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης: Ν. Φ. 2347/2347α, Ν. Φ. 2347c/α καὶ Ν. Φ. 2347F, ἀντίστοιχα. Γιὰ τὴν μετάφραση τῆς «Παναγίας τῶν Παρισίων» τοῦ Καρασούτσα βλ. Π. Ματαράγκα, ὁ. π., σ. 364 καὶ Κλ. Παράσχου, ὁ. π., σ. 1241 καὶ σημ. 1 καὶ σ. 26 καὶ σημ. 4, ἀντίστοιχα.

16. Βλ. Κλ. Παράσχου, ὁ. π., σ. 1241, σημ. 1 καὶ σ. 26, σημ. 4 ἀντίστοιχα.

17. Πρβλ. Μιχ. Κ. Πετρόχειλου, ὁ. π., σ. 5. Στὸ ἴδιο ἄρθρο γίνεται λόγος γιὰ τὴν φιλία Καρασούτσα, Σκυλίτση, Τανταλίδη καὶ γιὰ τὴν αὐτοκτονία τοῦ ποιητῆ τῆς «Βαρβίτου» (20.3.1873), πού δὲν ἀναγράφεται «οὔτε στὴν εἰδησεογραφία τῶν ἐφημερίδων τῆς ἐποχῆς αὐτῆς». Στὴ συνέχεια ὁ συγγραφέας γράφει ὅτι βρῆκε τὴ συνταξιοδοτικὴ πράξη τοῦ Καρασούτσα, ἀπὸ τὴν ὁποία συμπεραίνουμε τοὺς λόγους πού τὸν ὥθησαν

στὴν αὐτοκτονία. Ἡ σύνταξη, ἀναλογοῦσα στὸ τέταρτο τῶν ἀποδοχῶν πού ἐλάμβανε μέχρι τότε (ὡς καθηγητῆς τῶν Γυμνασίων Ναυπλίας, Ἀθηνῶν, Χαλκίδος καὶ Πειραιῶς), ἦταν ἀνεπαρκέστατη γιὰ νὰ τὸν συντηρήσῃ. Σὲ νεώτερη αἴτησή του στὸ Ἑλεγκτικὸ Συνέδριο ἐπισυνάπτει καὶ τὶς βεβαιώσεις τῶν γιατρῶν Ἰω. Βουσάκη καὶ Ἐπ. Μαλάνου, πού πιστοποιοῦσαν ὅτι ἔπασχε «ἐκ χρονίας ἡμικρανίας μετ' αὐπνιῶν, προκυψασῶν κατὰ λόγον πιθανότητος ἐκ τῆς πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ἀπασχολήσεως». Ἡ αἴτηση ἀπορρίπτεται ὡς ἀνυποστήρικτη. Καὶ συμπεραίνει ὁ συγγραφέας τοῦ ἁρθροῦ: «Ἐπομένως ἡ ἔνδεια καὶ ἡ νευρασθένεια πού τὸν ταλαιπωροῦσαν, μᾶς ἐξηγοῦν ἀρετὰ ἐικανοποιητικὰ τοὺς λόγους τῆς αὐτοκτονίας τοῦ ποιητῆ . . .».

18. Ἡ Κλεονίκη καὶ ἕτερα ποιήματα ὑπὸ Ι. Καρασούτσα. Ἐν Ἀθῆναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἑρμοῦ, 1868, σσ. 67-69.

Στὰ 1872 ὁ Καρασούτσας μεταφράζει τὴν «Λίμνη» («Le Lac») τοῦ Λαμαρτίνου¹⁹. Ὅπως εἶναι γνωστό, εἶχαν προηγηθῇ χρονικὰ οἱ μεταφράσεις τοῦ Ἀγγ. Βλάχου (1864) καὶ τοῦ Σπυρ. Βασιλειάδη (1870). Ἡ μετάφραση τοῦ Ἀριστ. Βαλαωρίτη ἔγινε στὰ 1878²⁰. Ὅλες αὐτὲς οἱ μεταφράσεις βασίζονται στὸ πρωτότυπο, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι οἱ μεταγενέστεροι μεταφραστές δὲν εἶχαν πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ τὶς μεταφράσεις τῶν προγενεστέρων τους. Πάντως δὲν μπορούμε νὰ μιλήσουμε — ἔτσι τουλάχιστον νομίζω — γιὰ μίμηση (ὁ Βασιλειάδης π. χ. θὰ ἀλλάξῃ — ἐν σχέσει μὲ τοὺς ἄλλους μεταφραστές — τὸ μέτρο τῶν στροφῶν 6-9 σὲ ἀμφιβραχικὸ καὶ θὰ ἀκολουθήσῃ, μόνος αὐτός, τὸ πρωτότυπο, ἐναλλάσσοντας δωδεκασυλλάβους καὶ ἐξασυλλάβους στίχους. Αὐτὸ δηλαδὴ φανερώνει ὅτι ἐργάσθηκε ἐπάνω στὸ γαλλικὸ κείμενο, ὅσο κι' ἂν μᾶς ξενίζουν οἱ ταυτόσημοι στίχοι τοῦ μὲ ἐκείνους τοῦ Βλάχου).

Ὁ Καρασούτσας στὴ μετάφραση τῆς «Λίμνης» χρησιμοποιεῖ ἱαμβικὸ μέτρο²¹. Οἱ στροφές εἶναι τετράστιχες καὶ ἔχουν ὅλες πλεχτὴ

19. Τὴ μετάφραση αὐτὴ ἀναφέρει μόνον, ἀπὸ ὅσο ξέρω, ὁ Κ. Θ. Δημαρᾶς, *Ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας*, πέμπτη ἐκδοση, Ἰκάρος 1972, σ. 306 («Μεταφράζει κι αὐτὸς [ὁ Σπυρ. Βασιλειάδης] τὴν *Λίμνη*, καθὼς καὶ ὁ Καρασούτσας καὶ ὁ Βαλαωρίτης καὶ ἄλλοι»). Ὑπενθυμίζω ἐδῶ ὅτι ὅταν ὁ Γάλλος ποιητὴς ἔγραψε (στὰ 1854) τὴν «*Histoire de la Turquie*», ὁ Καρασούτσας ἀπήντησε μὲ τὸ γνωστὸ ποίημά του Ἀπόκρισις πρὸς τὸν ποιητὴν Λαμαρτίνον συγγραφῆς τουρκικῆς ἱστορίας, Ἀθήνησι, 1856 [βλ. Γκίνη - Μέζα, ὁ. π., τόμ. Γ', σ. 2, ἀριθ. *6863] (= *Epître à M. de Lamartine au sujet de son Histoire de la Turquie, avec une notice sur l'état actuel de la Grèce et de l'empire ottoman*, Paris, Garnier Frères, 1858 [βλ. *Catalogue of the GEN-NADIUS LIBRARY American School of Classical Studies at Athens*, Volume 4 (Het - Lon), Boston, Mas-

sachusetts 1968, σ. 373, στήλη α]).

20. Γιὰ τὶς τρεῖς μεταφράσεις τῆς «Λίμνης» ἀπὸ τὸν Βλάχο, τὸν Βασιλειάδη καὶ τὸν Βαλαωρίτη βλ. Γ. Θ. Ζώρας, «*Ἡ Λίμνη*» τοῦ Λαμαρτίνου καὶ ἡ νεοελληνικὴ ποίησις, «*Νέα Ἑστία*», τόμ. 85 (1969), σσ. 873-877 (καὶ σὲ ἀνάτυπο, Ἀθήναι 1969, σσ. 8-12). Οἱ τέσσερις μεταφράσεις τυπώθηκαν μαζὶ σὲ βιβλίον μὲ τὸν τίτλο: *Ἡ Λίμνη τοῦ Λαμαρτίνου. Ποίημα μεταφρασθὲν ὑπὸ Ἀργέλου Βλάχου (1864), Σπυριδωνος Βασιλειάδη (1870), Ἰωάννου Καρασούτσα (1872) καὶ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου (1878)*. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πέτρου Περρῆ, 1878. Ἀπὸ τὴν ἐκδοση αὐτὴ ἀναδημοσιεύεται ἐδῶ (σὲ ἐπίμετρο) ἡ μετάφραση τοῦ Καρασούτσα. Κατὰ τὴν ἀναδημοσίευση τηρήθηκε ἡ ὀρθογραφία τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1878.

21. Στὸ γαλλικὸ κείμενο ὁ πρῶτος καὶ ὁ τρίτος στίχος τῶν στροφῶν

ὁμοιοκαταληξία (αβαβ) —ὥπως συμβαίνει καὶ στὸ γαλλικὸ ποίημα—, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν πρώτην στροφὴν, ὅπου ἡ ὁμοιοκαταληξία εἶναι ζευγαρωτὴ (ααββ). Ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία στροφὴ τῆς μεταφράσεως τοῦ Καρασούτσα ἔχουν δεκαπεντασύλλαβο στίχο, οἱ στροφές 2 - 5 καὶ 10 - 15 ἔχουν τρεῖς δεκαπεντασύλλαβους στίχους καὶ τὸν τελευταῖο στίχο ἑπτασύλλαβο καὶ οἱ στροφές 6 - 9 ἔχουν ἐναλλάξ δεκαπεντασύλλαβο καὶ ἑπτασύλλαβο στίχο. Ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι μεταφραστές (Ἀγγ. Βλάχος, Σπυρ. Βασιλειάδης καὶ Ἀριστ. Βαλαωρίτης), ἔτσι καὶ ὁ Καρασούτσας δὲν ἐπιτυγχάνει πλήρη μετρικὴ ἀντιστοιχία μὲ τὸ γαλλικὸ κείμενο τῆς «Λίμνης».

Τέλος, ἃς προστεθῇ ὅτι στὴν ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ Καρασούτσα «Ἡ Βάρβιτος» ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πρωτότυπα ἑλληνικὰ καὶ γαλλικὰ ποιήματα καταχωρίζονται καὶ οἱ ἐξῆς μεταφράσεις ἀπὸ κείμενα τοῦ Racine καὶ τοῦ Lafontaine: «Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Ἑσθῆρ, τραγωδίας τοῦ Ρακίνα»²², «Τὸ δισάκκιον τοῦ Αἰσώπου (μῦθος κατὰ μίμησιν τοῦ Λαφονταίνου)» καὶ «Ἐτερος μῦθος. Λύκος καὶ ἀλώπηξ (μετάφρασις ἐκ τοῦ Λαφονταίνου)»²³.

*
* *

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ γαλλικὴν, ὁ Καρασούτσας ἐγνώριζε καὶ τὴν ἀγγλικὴν γλώσσα. Στὰ 1854 κυκλοφόρησε, ὡς παράρτημα τοῦ περιοδικοῦ «Μνημοσύνη», σὲ δική του μετάφραση, τὸ δίτομο ἀντιρατσιστικὸ μυθιστό-

1 - 5 καὶ 10 - 16 εἶναι θηλυκὸς ἀλεξανδρινός, ὁ δεύτερος ἀρσενικὸς ἀλεξανδρινός καὶ ὁ τέταρτος ἐξασύλλαβος, δηλαδὴ τὸ β' ἡμιστίχιον τοῦ ἀρσενικοῦ ἀλεξανδρινοῦ στίχου. Στὶς στροφές 6 - 9 τὸ γαλλικὸ κείμενον ἔχει ἐναλλάξ θηλυκὸ ἀλεξανδρινὸ στίχο καὶ ἐξασύλλαβο στίχο.

22. Ἄς σημειωθῇ ὅτι καὶ ὁ Δημήτριος Βικέλας ξεκίνησε στὴ λογοτεχνία μὲ τὸ ἔργο: Ἑσθῆρ τραγωδία τοῦ Ρακίνα καὶ ἄλλα διάφορα ποιήματα. Ἐν Ἑρμουπόλει 1851 (βλ. Ἀπόστολου Σαχίνη, Ἡ πεζογραφία τοῦ Δημητρίου Βικέλα, ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν IB' τόμο τῆς «Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης», Θεσ-

σαλονίκη 1973, σ. 24).

23. Ἰωάννου Καρασούτσα, Ἡ Βάρβιτος ἦτοι συλλογὴ τῶν λυρικῶν αὐτοῦ ποιημάτων, Ἀθῆναι 1860, σσ. 156-160, 173-175 καὶ 175-177, ἀντίστοιχα. Ἡ δημοσίευση μεταφράσεων ξένων ποιημάτων, μαζί μὲ τὰ δικά τους, ἀποτελοῦσε σχεδὸν καθολικὴ συνήθεια τῶν ρομαντικῶν ποιητῶν, τὴν ὁποία εὐχαρίστως ἀκολούθησε ὁ Καρασούτσας. Καὶ θὰ εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρουσα ἡ συναγωγὴ τῶν μεταφρασμάτων αὐτῶν ἀπὸ ὅλες τὶς συλλογές τῶν ποιητῶν, γιατί ἔτσι θὰ συγκεντρωθοῦν πολλὰ καὶ χρήσιμα στοιχεῖα, ποὺ θὰ διευκολύνουν τὴ συστηματικὴ μελέτη τῶν ἐπιδράσεων τῆς ξένης ποιήσεως στὴν ἑλληνική.

ρημα τῆς Ἀμερικανίδος Harriet Beecher - Stowe (1812-1896) «Uncle Tom's Cabin» («Ἡ καλύβη τοῦ Θωμᾶ. Μυθιστορία νεωτάτη ὑπὸ Ἑρριέττης Βειχερίας Στόβης». [Μνημοσύνη, παράρτημα Γ', 1854], σσ. 216)²⁴. Ἡ ἴδια μετάφραση δημοσιεύθηκε σὲ τελειότερη μορφή ἑξι χρόνια ἀργότερα («Ἡ καλύβη τοῦ Θωμᾶ ἡ ὁ βίος τῶν μαύρων ἐν Ἀμερικῇ. Μυθιστορία Ἑρριέττας Στόβης, μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ ὑπὸ Ἰωάννου Καρασούτσα. Τόμος Α' (-Β'), Ἀθήνησι, τύποις Φιλομούσου Λέσχης, 1860» [σσ. θ' + 307 καὶ 283, ἀντίστοιχα]²⁵. Ἡ ἔκδοσις τοῦ 1860 εἶναι ἀφιερωμένη στὸν Φίλιππο Ἰωάννου.

Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι ἡ μετάφρασις τοῦ Καρασούτσα φιλοτεχνήθηκε ἀμέσως μετὰ τὴ δημοσίευσή τοῦ ἔργου στὸ πρωτότυπο. Διότι τὸ μυθιστόρημα τῆς Stowe ἐκδόθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Βοστώνη στὰ 1852 καὶ ἡ ἐλληνικὴ τοῦ μετάφρασις ἄρχισε νὰ δημοσιεύεται ἀπὸ τὸ τεῦχος ΚΑ' (Μάρτιος τοῦ 1853) τοῦ πρώτου τόμου τῆς «Μνημοσύνης», ὡς παράρτημα τοῦ περιοδικοῦ. Γράφει σχετικὰ μὲ τὴ μετάφρασή του ὁ Καρασούτσας στὸν «Πρόλογο τοῦ μεταφραστοῦ» (χρονολογημένοι: Ἀθήνησι τῇ α' Ἰουλίου 1860), ποὺ προστίθεται γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἔκδοσις τῆς μεταφράσεως τοῦ 1860 (τόμ. Α', σσ. ε' - θ'):

«Τὴν μετάφρασίν μου δημοσιευθεῖσαν πρὸ ἑξ ἡδὴ ἐτῶν ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι ἡ Μνημοσύνη ἐκδίδω σήμερον αὐτοτελῆ, ἐπεξεργασθεὶς αὐτὴν καὶ συμπληρώσας τὰ ἐλλείποντα ἐν τῇ Μνημοσύνῃ. Οὕτω λόγου χάριν μέρος τοῦ Κ' κεφαλαίου, ὁλόκληρα τὰ ΚΑ' καὶ ΚΒ' καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ ΚΓ' εἶχον μεταφρασθῇ ἐκεῖ ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ χειρὸς ἐτέρας, καὶ ἔβρουον σφαλμάτων πραγματικῶν τε καὶ λεκτικῶν. Ταῦτα μετεφράσθησαν ἡδὴ ἐξ ὑπαρχῆς ὑπ' ἐμοῦ ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ πρωτοτύπου ὡς οἶόν τε ἀκριβῶς, καὶ ἡ ὅλη δὲ μετάφρασις ἀντιπαράβληθεῖσα ἐπιμελῶς ἐκ νέου πρὸς τὸ πρωτότυπον ἐβεβλιώθη ἐν πολλοῖς, ὡς δύναται πᾶς τις νὰ βεβαιωθῇ ἀντεξετάζων τὴν παρούσαν ἔκδοσιν πρὸς τὴν τῆς Μνημοσύνης. Πρώτην ἐπίσης φορὰν προστίθεται εἰς τὴν μετάφρασιν ὁ παρὼν πρόλογος». (σ. θ').

Πρέπει ἰδιαίτερα νὰ τονισθῇ ὅτι ὁ πρόλογος ποὺ ἔβαλε ὁ Καρασούτσας στὴν ἔκδοσις τῆς μεταφράσεώς του τοῦ 1860 εἶναι ἓνα ἑξοχο ἀντι-

24. Βλ. *Catalogue of the GEN-NADIUS LIBRARY*..., ὁ. π., σ. 373, στήλη β.

25. Βλ. Γκίνη - Μέξα, ὁ. π., τόμ. Γ', σ. 185, ἀριθ. *8223. Γιὰ τὴν ἴδια

μετάφραση βλ. Π. Ματαράγκα, ὁ. π., καὶ Κλ. Παράσχου, ὁ. π., σ. 1241 καὶ σημ. 2 καὶ σ. 26 καὶ σημ. 5, ἀντίστοιχα.

ρατσιστικό «μανιφέστο» (και τόσο πρώιμο στην 'Ελλάδα!) και, συγχρόνως, ένα μανιφέστο κοινωνικής τέχνης.

Τò μυθιστόρημα τῆς Stowe ὁ Καρασούτσας χαρακτηρίζει ὡς «αἰώνιον φιλολογικὸν μνημεῖον» (σ. ε') καὶ μεταξύ ἄλλων σημειώνει γι' αὐτὸ καὶ τὴ μετάφρασή του καὶ τὰ ἐπόμενα: «Ἡ Καλύβη τοῦ Θωμᾶ δὲν εἶναι ἐκ τῶν συγγραφῶν ἐκείνων αἵτινες προάγονται εἰς τὸ φῶς ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τοῦ σπουδαστηρίου, πραγματευόμεναι φανταστικὰ συνήθως συμβεβηκότα, καὶ σκοπὸν ἔχουσαι νὰ τέρψωσιν ἐπὶ τινας ὥρας τὴν ἀργίαν τοῦ ἀναγνώστου. Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶν' ἐξ ἐκείνων ἅτινα γεννῶνται κατὰ τὴν πάλιν καὶ ἑξᾶψιν τῶν μεγάλων κοινωνικῶν παθῶν καὶ συμπεφρόντων (...). Ἡ Καλύβη τοῦ Θωμᾶ εἶναι εὐγλωττος καὶ σφοδρὰ διαμαρτυρησις κατὰ μεγάλης κοινωνικῆς ἀδικίας, τῆς δουλείας τῶν Μαύρων. Ὅποια τφόντι ὑπόθεσις! ἡ τραγικὴ ἱστορία ὁλοκλήρου φυλῆς ἀνθρώπων καταδεδικασμένης εἰς στυγερὰν καὶ ἀποτρόπαιον δουλείαν, ἐν μέσῳ τῆς μεγίστης ἐλευθερίας καὶ τοῦ ἀνωτάτου πολιτισμοῦ (...). Ἐκαστος βλέπει ὅτι ἡ Καλύβη τοῦ Θωμᾶ δὲν ὁμοιάζει τὰ κοινὰ μυθιστορήματα ἐξ ὧν πλημμυρεῖ ἡ Εὐρώπη, καὶ ἐν οἷς, μετὰ πολλῶν τόμων κενὴν ἀνάγνωσιν, μάτην ζητεῖ ὁ ἀναγνώστης τίς ἄρα ὁ ἡθικὸς τοῦ συγγραφέως σκοπός. Τὸ διήγημα τῆς Ἐρρίέττας Στόβης, ἐξόχως ἡθικὸν καὶ διδακτικόν, παρέχει ἐνταυτῷ ὅλας τὰς τέρψεις καὶ ἰυγγας τῆς μυθιστορίας...» (σ. ε').

Ἀπὸ τὰ ἀγγλικά ὁ Καρασούτσας μετέφρασε καὶ τὰ ἐξῆς κείμενα: ἓνα ἀπόσπασμα (στίχοι 46 - 70) ἀπὸ τὸ ποίημα τοῦ Lord Byron «The siege of Corinth»²⁶, στὸ ὁποῖο ἔδωσε τὸν τίτλο «Ὁ Ἀκροκόρινθος»²⁷, καὶ τίς ταξιδιωτικὲς ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν περιήγησιν στὸ Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἀγγλοῦ Robert Curzon (1810 - 1873)²⁸.

26. Βλ. *The poetical works of Lord Byron*, Oxford University Press, London New York Toronto, 1952, σ. 320, στίχοι 46 - 70.

27. Ὁ Ἀκροκόρινθος τοῦ Βύρωνος. Μετάφρασις ἑμμετρος ὑπὸ Ι. Α. Καρασούτσα, «Ἡ Εὐτέρπη», τόμ. Α', φυλλάδιον 6 (16 Νοεμβρίου 1847), σ. 16 [σὲ ἄλλο ἀντίτυπο τοῦ ἴδιου τεύχους: σ. 17]. Πρόκειται γιὰ πολὺ ἐλεύθερη ἀπόδοση τῶν στίχων τοῦ Byron. Ἡ μετάφραση αὐτὴ τοῦ Καρασούτσα ἀναδημοσιεύεται ἀπὸ τὴν «Εὐτέρπη» στὸ Ἐπίμετρο αὐτοῦ τοῦ

ἄρθρου. Κατὰ τὴν ἀναδημοσίευσιν τηρήθηκε ἡ ὀρθογραφία τῆς «Εὐτέρπης». Στὸν Ἀγγλο φιλέλληνα ποιητὴ ὁ Καρασούτσας ἀφιέρωσε καὶ τὸ ποίημα «Στροφαὶ εἰς τὸν Βύρωνα» (βλ. Ἰω. Καρασούτσα, *Ἡ Βάρβιτος...*, σσ. 55 - 58).

28. Τὰ Μοναστήρια τοῦ Ἁθῶνος. Μετάφρ. Ι. Καρασούτσα, «Ἡ Εὐτέρπη», τόμ. Γ', φυλλάδιον 59 (1 Φεβρουαρίου 1850), σσ. 817-826 καὶ φυλλάδιον 60 (16 Φεβρ. 1850), σσ. 841-847. [Μὲ μικρὸ πρόλογο (σ. 817) τοῦ Καρασούτσα].

* * *

Τέλος, ὁ Καρασούτσας ἐφιλοτέχνησε μετάφραση ἐνὸς ἀπὸ τοὺς «Ψαλμούς» (ργ') τοῦ Δαυὶδ²⁹.

Π. Δ. Μαστροδημήτρης

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Α'

Η «ΛΙΜΝΗ» ΤΟΥ ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΙΩ. ΚΑΡΑΣΟΥΤΣΑ

(1872)

Ἄει λοιπὸν ὠθούμενοι πρὸς νέας παραλίας,
Καὶ πρὸς νυκτὸς φερόμενοι τὸν ζόφον αἰωνίας,
Ποτὲ εἰς τὸν ἀείρῳσον ὠκεανὸν τῶν χρόνων
Δὲν θ' ἀγκυροβολήσωμεν, οὐδ' ἐφ' ἡμέραν μόνον ;

ὦ λίμνη, ἔτος ἔληξε μόλις, καί, ὦ ἐλπίδες
Βροτῶν! ἐπὶ τῆς ὄχθης σου σήμερον τῆς ἐρήμου,
Ἰδέ! σ' τὴν πέτραν κάθημαι μόνος, ὅπου τὴν εἶδες
Νὰ κάθεται μαζὶ μου.

Οὕτω καὶ τότε τὰ γλυνὰ νερά σου ἐκυμάτουν·
Εἰς βράχους οὕτως ἔθρανες τὸ κύμα τὸ φλοισβῶδες·
Ὅμοίως ἄχνην ἔρριπτες δρόσου ἔνθα ἐπάτουν
Οἱ λατρευτοὶ τῆς πόδες.

Μίαν ἐσπέραν — ποῖα νύξ, τὴν ἐνθυμεῖσ' ; ἐκείνη! —
Ἐπλέομεν. Δὲν ἤκουες ἐπάνω τῶν ὑδάτων
Παρὰ τῆς κώπης τὸν ῥυθμόν, τὸν θροῦν τῶν ἐν γαλήνῃ
Μελωδικῶν κυμάτων.

29. Βλ. Μοῦσα θηλάζουσα, ἦτοι
ποιήματα λυρικά ὑπὸ Ἰωάννου Δ.
Καρασούτσα, Ἐν Ἐρμουπόλει, ἐκ τῆς

τυπογραφίας Γεωργίου Πολυμέρη,
1840, σσ. 92 - 97.

Φθόγγοι ἐξαίφνης ἄγνωστοι εἰς τῶν βροτῶν τὴν χθόνα
Εἰς τὴν ἀκτὴν ἀντήχησαν τερπνὰ τὴν ἠρεμοῦσαν.
Καὶ τὴν πιστὴν μου ἤκουσε τὸ κῦμά σου τρογόνα
Τοιαῦτα ἐκφωνοῦσαν.

»Μὴ φεύγῃς, χρόνε ἄπονε, καί, ὦραι σεῖς, ταχείας
»Μὴ πτέρυγας κινεῖτε!
»Τῶν εὐτυχῶν μας ἡμερῶν τὰς τέρψεις τὰς βραχείας
»Νὰ δρέψωμεν ἀφῆτε!

»Πολλοὶ στενάζουν δυστυχεῖς καὶ σᾶς ἐπικαλοῦνται.
»ὦ! δι' αὐτοὺς πετᾶτε!
»Ὅμοῦ μὲ τὰς ἡμέρας των αἱ λύπαι ἀφαιροῦνται.
»Τοὺς εὐτυχεῖς ξεχνᾶτε!

»Ματαίως τώρα πλὴν ζητῶ στιγμὰς τινας ἀκόμα.
»Φεῦ! ὁ καιρὸς ὁδεύει.
»Βράδυνε, λέγω, νῦξ τερπνὴ! καὶ τῆς ἀγῆς τὸ ὄμμα
»Τὴν νύκτα φυγαδεύει.

»Ἐλθέ, ἀγάπη μου, ἐλθέ! τὴν ὥραν ἐσπευσμένα
»Ποῦ φεύγει ἄς χαρῶμεν!
»Ἀκτὴν δὲν ἔχει ὁ καιρὸς, ὁ ἀνθρωπος λιμένα.
»Ρέει, κ' ἡμεῖς περῶμεν!».

Καιρὸ ζηλότυπε, καὶ πῶς! αἱ ὦραι αἱ γλυκεῖαι,
Καθ' ἃς ὁ ἔρως ἡδονὰς μᾶς στέλλει οὐρανίας,
Ν' ἀφίπταντ' εἶναι δυνατόν, ὥς αἱ στιγμαὶ ταχεῖαι
Καὶ αἱ τῆς δυστυχίας;

Πῶς! οὐδὲ καὶ ἐν ἴχνος των δὲν θέλει παραμείνει;
Ἐχάθησαν διὰ παντός; παρῆλθον τελευταῖον;
Ὁ χρόνος ὅστις ἔδωκεν αὐτάς, ὅστις τὰς σβύνει,
Δὲν θὰ τὰς φέρῃ πλέον;

Αἰωνιότης, παρελθόν, μηδέν, ἄβυσσον χάος,
 Τί τὰς ἡμέρας κάμνετε ὅσας χανδὸν ὄσφατε;
 Τί ὅσας τέρψεις, ὕψηλὰς ἐκστάσεις ἀενάως,
 Σκληρῶς μᾶς ἀποσπᾶτε ;

ᾠ λῖμνι! βράχοι ἄφωνοι! δάσος! ἀψύχων κτίσις!
 Σεῖς ποῦ ὁ χρόνος φείδεται, κί' ἀνανεοῖ ἂν φθείρῃ,
 Τηρεῖτ' ἐκείνης τῆς νυκτός, τὴν μνήμην κἄν, ὦ φύσις
 Ὡραία, διατήρει !

Ἄς μὲν' εἰς τὴν γαλήνην σου, ἄς μὲν' εἰς τὰς θυέλλας,
 Ὡραία λίμνι, κ' ἐπ' αὐτῶν τῶν λόφων τῶν φαιδρῶν σου,
 Κ' εἰς τὸν θρυμὸν τῶν ἐλατῶν ἐκείνον, ὅστις μέλας
 Νεύει πρὸ τῶν ὀχθῶν σου!

Ἄς μὲν' εἰς τὸ κελάδημα τοῦ πνέοντος ζεφύρου,
 Εἰς τῶν ἀκτῶν σου τοὺς διπλοῦς τὰς νύκτας ἀντιλάλους,
 Καὶ εἰς τὸ ἄστρον τὸ γλυκύ, ὅταν μὲ κῦμ' ἀργύρου
 Σοῦ λούῃ τὰς ὑφάλους!

Εἴθ' ὁ στενάζων ἄνεμος, ὁ δόναξ ὅστις κλαίει,
 Ὁ μυροβόλος σου αὐτὸς ἄηρ καὶ ζωογόνος,
 Καὶ ὅλα ὅσ' ἀκούει τις, ἢ βλέπ' ἢ ἀναπνέει,
 «Ἠγάπησαν» νὰ λέγωσι τὰ πάντα ὁμοφώνως!

Β'

Ο ΑΚΡΟΚΟΡΙΝΘΟΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ Βύρωνος)

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΙΩ. ΚΑΡΑΣΟΥΤΣΑ

(1847)

Ὁ χρόνος, καὶ ἡ δυσαισθητικὴ μανία τῶν ἀνέμων,
 Καὶ τῶν χειμῶνων ἡ πνοή, κ' ἡ λύσσα τῶν πολέμων
 Αἰῶνας ἤδη καὶ καιροὺς τὴν Κόρινθον μαστίζουσιν,
 Πλὴν δὲν τὴν σείουν θύελλαι, σεισμοὶ δὲν τὴν κλονίζουσιν.
 Ἐλευθερίας προμαχὸν ἀκράδαντος, ἀρχαῖος,
 Εἰς γῆν ἥτις ἀνέκτησε τὸ παλαιὸν τῆς κλέος

Ἐγείρει μέγχι νεφελῶν τὸ γαῦρον μέτωπόν της,
 Καὶ δύω βρέχουν θάλασσαι τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν της·
 Καὶ φαίνονται τὰ κύματα αὐτῶν ὥς νὰ ποθῶσι
 Νὰ τρέξωσι πρὸς ἄλληλα καὶ νὰ συνενωθῶσι·
 Καὶ συνωθοῦνται, καὶ πολὺν ἀγῶνα πάντα ἔχουν,
 Ἄλλ' εἰς τὴν γῆν θρανόμενα ὀπίσω πάλιν τρέχουν.

Ἄλλ' ἂν τὸ αἷμα τὸ χυθὲν ἀπὸ ἀνθρώπων φόνον
 Ἐδῶ, περὶ τὴν γῆν αὐτὴν ἐκ παλαιοτάτων χρόνων,
 Ἀφοῦ τοῦ Τιμολέοντος ὁ ἀδελφὸς ἐσφάγη,
 Ἡ ἀφοῦ ἴδεν [sic] εἰς αὐτὰ ὁ Ξέρξης τὰ πελάγη
 Νικώμενον, θρανόμενον μυριοναύτην στόλον
 Ἄν ἐκ τῆς γῆς ἀνέβλυζε τὸ αἷμα τοῦτο ὅλον,
 Ὁ ῥῶαξ ὅστις ἔμελλεν ἐντεῦθεν νὰ προκύψῃ
 Ἦθελεν ἅπαν τοῦ Ἰσθμοῦ τὸ πρόσωπον καλύψει.

Ἡ ἂν τῶν ὅσων ἔλαχον ἔδῳ νὰ φονευθῶσιν
 Ἐδύναντο τὰ κόκκαλα ὁμοῦ νὰ σωρευθῶσιν,
 Ἡ πυραμὶς θὰ ἔφθανεν αὐτὴ εἰς τὸν αἰθέρα,
 Ὑψηλοτέρα παρὰ σὲ καὶ μετεωροτέρα,
 Πυργοαφῆς Ἀκρόπολις, ἥτις τὰ νέφη σχίζει,
 Καὶ φαίνεσαι τοῦ οὐρανοῦ τὸν θόλον νὰ ἐγγίξης.